<?xml version="1.0" ?>			
<?xml-stylesheet type="text/css" href="home.css"?>			
<Doc id="kon-w-media-	KON-016(a)	"	lang="konkani">
<Header type="text">			
<encodingDesc>			
<projectDesc>	CIIL-Konkani Corpora, Monolingual Written Text		</projectDesc>
<samplingDesc>	Simple written text only has been transcribed. Diagrams, pictures and tables have been omitted. Samples taken from page 2-3, 10-11, 20-21, 30-31, 40-41, 50-51, 60-61.		</samplingDesc>
</encodingDesc>			
<sourceDesc> <biblStruct> <source>			
	<category>	Aesthetics	</category>
	<subcategory>	Literature-Story	</subcategory>
	<text>	Book	</text>
	<title>	Adrust Ani Arayanyakand	</title>
	<vol>		</vol>
	<issue>		</issue>
</source>			
<textDes>			
	<type>		</type>
	<headline>	Adrust	</headline>
	<author>	Mr. Mahabaleshwar Sail	</author>
	<translator>		</translator>
	<words>	2849	</words>
</textDes>			
<imprint>			
	<pubPlace>	India-Goa	</pubPlace>
	<publisher>	Jaag Prakashan	</publisher>
	<pubDate>	1997	</pubDate>
</imprint>			
<idno type="CIIL code">		CIIL 86103	</idno>
<index>		KON-016(a)	</index>
</biblStruct> </sourceDesc>			
<profileDesc> <creation>			
	<date>	12-Sep-2007	</date>
	<inputter>	T. Renuka	</inputter>
	<proof>		</proof>
</creation>			
<langUsage>		Hindi	</langUsage>
<wsdUsage>			
<writingSystem id="ISO/IEC 10646">Universal Multiple-Octet Coded Character Set (UCS). </writingSystem>			
</wsdUsage>			
<textClass>			
<channel mode="w">		print	</channel>
<domain type="public">			</domain>
</textClass>			

</profileDesc>
</Header>

<text><body>

<p>	गांवापासून सात मैलांचेर तें प्लांटेशन. चौयवटेन अटंगें रान. आनी मदीं देडशेंक एकरांचें तें सायलांचें प्लांटेशन. चार पांच वर्साफाटीं हंयचें रान मारून हांगा हें प्लांटेशन केल्लें. विनायक गार्ड सदांचेवरी आयजय धा बारा कामदारांक घेवन कामार आसल□	</p>
<p>	डुकरांची एक व्हडली भोंवसळ वयल्या रानांतल्यान घडघड घालीत धांवन येयली. आनी प्लांटेशनांतलीं सानसान सायलांचीं र□ां माड्डयत धांवन गेली. विनायक गार्डान थंयचे थंय उडय□ मारीत हड् हड् करीत ब□□ळ घायल□ हातांतली क□□ती वार्यार हेळयली.	</p>
<p>	प्लांटेशनांत काम करपी ते धा बारा कामदार. विनायक गार्डाचे फस्तीक व्हडव्हडान हांसले. त□ कामदारांचेर ताणशेल□ ‘हांसतात कित्याक? काम करात का. सरसरीत हात चलयात. वेळ धारेक पावचे पयलीं आत्तां वचूंक नाचतले.’	</p>
<p>	ताणे आपल्या हातांतले क□□तेन प्लांटेशनांत वाडिल्लीं कांय झ□ां, वाली कातरल्य□ बेठीच गडबड घातिल्लेवरी केलें. पूण कामदारांच्या हातांक कांय ज□ येवंक ना. तांचें आपलें चकाटां मारीत ल्हवल्हव काम करचें चालूच.	</p>
<p>	पयस खंयतरी सायकलिची वंटी आयकूंक येयली. सगळे एकदम शादूर जाले, ‘फॉरेस्टर सायब येता दिसता.’	</p>
<p>	कामदारांचीं तोंडां बंद जालीं आनी हातांतली क□□ती सरसरीत चलूंक लागली. विनायकय कामदारां म्हर्यांत शिस्तींत उब□ रावल□ फॉरेस्टर म्हर्यांत येतकीर विनायकान ताका ‘नमस्कार सरदार’ म्हटलें आनी तकलेक हात लायल□	</p>
<p>	फॉरेस्टर कांय वेळ कुशीन व□गी उब□ रावन पळयत रावल□ ताणे तकले-वेलें चेपें काडून काख्याक मारिल्लें. तातूंत त□ खूबच ग□□ चोंचयाळें उबें नाक आनी गावळां देंविल्ले प□े. म□□ सक्त कठीण मनीस म्हण ताची पुराय यल्लापूर विभागांत नामना आसली.	</p>
<p>	ताणे विनायकाकडेन हजेरीपट मागल□ कुशीन झाडाक हुमकळावन दवरिल्ले खाकी प□र्येतल्यान हजेरीपट काडून विनायकान ताज्या हातांत दिल□ ताणे पटावयल्यान नदर भोंवडायली आनी कामदार मेजले. मगेर ताणे म्हळें, ‘सारक□ दवर तूं हजेरीपट. चड उणे कांय नाका. त□ रेंजर आमच□ बेठ□ दुबाव घेयता. आमी फट हजेरी लायतात म्हणटा. पयर पगार वाटूंक येयिल्ल□ तेन्ना भेसडावन पांचशें रुपये घेवन गेल□ आनीक ताज्य□ जाणवाय□ नाकात. आर्दीं आमी सारकें रावचें.’	</p>
<p>	विनायकान नमळकायेन मान हालयली.	</p>
<p>	‘तुजेर दुबाव घेयना हांव. रेंजराचीय चूक न्ही. जायतेकडन अशेंच चल्लां आतां.’	</p>
<p>	इतल्यान फॉरेस्टराची नदर पयल्यान कातरून उडयिल्ल्या एका सायलाच्या र□ार गेली. हेर झाडां झ□ां मारून नितळ करताना क□णेतरी चुकून सायलाचें तें हातभर झाड कातरून उडयिल्लें. फॉरेस्टरान तें हातांत उखलून घेयलें आनी त□ आड्डल□ ‘क□णे मादरच□□ान हें झाड अशें कातरून उडयलां? क□णाचे द□ळे फुटले?’ उपरांत त□ विनायकादिकेन घुंवल□ ‘तूं प्लांटेशन नितळ करता काय तासून हजामत करता? तुका दिसना काय कितें? ह्या एकाच झाडाकलागून हांव तुका सस्पेंड करूंक तांकातां.’ रागान ताजी नाकापुडी फुलिल्ली. एक हात कमरे-वेल्या रूंद पट्याक धरून त□ तिडक जिर□□चेल□ यत्न करताल□	</p>
<pic>		</pic>

<p>	भायर ते पिशेली इल्लीय सुलूस नासली. पूण भायर रातकिड्यांचो एक चोमो चीं करून सारको र□टालो. पयस रानांत भेंकरो भौंकिल्ल्याचो, आ□ांदूर आड्□ल्ल्याचो आवाज येतालो. नाक्याचेच खंयचेतरी कु□चे वणटीर बसून घुगूम र□टालो. हूं हूं च्या आवाजान सगळी भिरांत पातळिल्ली.	</p>
<p>	पिशी भायर आसा काय? उरिल्लें तें शीत व्हरून घालूं येतालें ताटलेंत... नाका. मरूं दी. आपणाक कित्याक प□लां? कोण ती म्हजी? फाल्यां थंय मरून प□ल्यार ओ□ून व्हरून झिलींत उ□यतलों.	</p>
<p>	कोण काय ती? खंयची? खंयच्यान वाट चुगून येवन ह्या रानांत प□ल्या! मनशालें कितें सांगूं येता? तकलेची एक शीर घुसपल्यार अशें पिशे जावन भोंवप! उमा गेलें ना, सट्करून रगताची व्हाळणी लागून! मनीस म्हणटा तो अळवा पानांवेलें उदक!	</p>
<p>	तरीय तो हचान निश्ठूर जावन तसोच न्हिदून रावलो आनी न्हिदून प□लो.	</p>
<p>	तो सकाळीं उठून भायर येयलो. पिशी मरून प□ल्लेवरी वोगी प□ल्ली. ह□ड्याची चिपी तितली ल्हवल्हव हालताली. ताणे पिशेक□न बारीक पळवलें. ताका दिसलें, ही तशी भीकमागी पिशीं न्हीच. भागल्या, बरगल्या, बुरशेल्या खरी पूण मुदलांतली रुपांतली शिरवंतकाय इल्ली इल्ली झळकता, रसमाचें वस्त्र वि□ून बोतर जाल्लेवरी. कोण काय ही?	</p>
<p>	सकाळीं दूद घेवन येयिल्ल्या पुतूल्या चेड्यान तागेल्या ग्लासांत दूद ओतून पिशेक□न पळयत म्हटलें, 'ही हांगा खंय पावली? काल हिका सिद्दरामण्णाले आंग□सरीं ड्रायव्हर आनी किलिं□रान ट्रकावयल्यान सकल का□ून उ□यिल्लें. यल्लापूराच्या येताना चोरून ती ट्रकांत बशिल्ली खंय. पळयतकीर मारून धांव□ायिल्लें तांणी हिका.	</p>
<p>	विनायक आगळेच नदरेन तिचेक□न पळयत रावलो. पूण ताका तिची काकुळट मात येवंक ना.	</p>
<p>	ताणे मेज्जून पांच जोळाच्यो भाकर्यो केल्यो. एक चावेवांग□ा खायली. चार बुतयेंत बांदल्यो. पयर प्लांटेशनांतल्यान येताना केशव भट्टाल्या कुळागरांतल्यान चार शाकेची केळी मागून हा□ल्ली. ती दोन शिनून ताजी ताणे भाजी केल्ली. केळ्यांची तीख भाजी आनी जोळाच्यो भाकर्यो.	</p>
<p>	चुलीर भाकर्यो भाजताना सारकें पिशेचें अस्तित्व जाणवतालें. पूण तिका तो परतोपरतो फाफ□ून उ□यतालो. कित्याक येयल्या हांगा. म्हजी परिक्षा पळोवंक कोणे धा□ल्लेवरी. म्हाका लागना ती. हांव घोटभर उदक दिवचो ना तिका.	</p>
<p>	ताणे तींच म्हेळ खाकी वस्त्रां आंगार च□यलीं. हातांत बुती घेयली. खांदार रेनकोट उ□वन दार लावन तो वचूंक भायर सरलो. सरकारान केन्नातरी पावसाचो म्हण ताका तो रेनकोट दिल्लो. पूण आतां गिमांतलेगीत तो संवय जाल्ले-वरी भायर सरताना खांदार रेनकोट उ□यतालो. हेर गा□ ताका हांसताले. म्हणटाले, कामदार आसताना खांदार कांवळ उ□वचेली तागेली संवय ती.	</p>
<p>	तो वारांदांत येयल्यार पिशी उठून बशिल्ली. माथ्यांत हात घालून केंस बुड्□ून बुड्□ून खरपिताली. तो मुखार दिसतकीर तिणे अचकीत हात ताजे मुखार पसारलो, भिकेक कट्टी मुखार केल्लेवरी.	</p>
<p>	विनायकाक दिसलें, तिच्या थरथरत्या हातांत भुकेचो एक खर वोग आसा. तिच्या रित्या	</p>

	खेल दोळ्यांचे पयल्यान भुकेचें होमखण पेटलां. तिचें सगळें सगळें पिशेपणांत म□ूं येता. पूण तिची भूक मात खरीं. बावनकशी!	
<pic>		</pic>
<p>	अचकीत मदीं उमास पुनवेच्या भारार पिशी हूं हूं करीत कुदूंक लागताली आनी ताळमूळ नाशिल्लें गावंक लागताली; बडबडूंक लागताली. विनायकाचेर आकांत येयताल□. ती पुर□ जावन पडसर ताका झेम लागनासली. ताका एकच भिरांत दिसताली. हिच□ ब□वाळ आयकून वयले वसतींतले क□णय येतीत आनी बेठींच हांगा नाटकां जातीत.	</p>
<p>	तिणें आतां बरें आंग धरिल्लें. पूण तिचेम्हर्यांत गेल्यार वस्सकन् बुरस□ वास मारताल□. केन्ना केन्ना त□ तिजेर किंवाट्यान आड्डताल□. गाळी घालताल□, बडी घेवन मारूंक वयताल□. तेन्ना तिची ती पिंदक्या म्हेळ वस्त्रांची प□टली बडयेन ख□ल□ करून भायर म□खताल□. पूण ती बेगीबेगीन उठून प□टली परती हाडताली. गरीबकशी विनायकाकडेन पळयत रावताली. तशी तिका भायल्या संवसाराची जाण नासली. पूण, विनायक जेन्ना व्हडाव्हडान तिका गाळी संवक लागताल□ तेन्ना ती भियेल्लेवरी जाताली. थीर आनी आकांताचे ख□ल नदरेन ताचेकडेन पळयत रावताली. ती नदर चुक□वंक ताका नाकापुर□ जातालें.	</p>
<p>	एत दीस सकाळीं खरेंच ताणे तिची ती म्हेळ चिंध्यांची प□टली भायर उड□वन तिचेर केर□शीन ओतून लासली.	</p>
<p>	पिशी चडच पिशांतूर आनी थतरवितर. आदीं बर□च वेळ तिणे नाक्या फुडच्यान बेठ्य□च पासय□ मारल्य□. मगेर ती अटमारुखा प□नाक बसून ल्हान भुरग्यावरी रडूंक लागली... विनायकान मनांत म्हटलें, कांय वेळान येतली ठिकाणार.	</p>
<p>	ती बर□च वेळ रुखाप□नाक बसली आनी मगेर थंयच्यान उठून रुखावळींत नाऽच जाली.	</p>
<p>	विनायक तिगेली वाट पळयत वारांदार बसल□. पूण सांज जावंक येयली तरीय ती परतली ना. त□ उठल□ आनी रुखावळी पयल्यान आशिल्ल्या सेरूगारांचे वसतीत गेल□. थंय एका घरामुखार मेरेसरीं ती बशिल्ली. एकासारक्कें मातें खरपून घेताली. म्हारगत कशी. द□गतीग भुरगीं तिका तिडायत कुशीक उबीं आसलीं. अजाप म्हटल्यार तिका ते नाक्यावयली पिशी म्हण आफयताले.	</p>
<p>	पूण विनायकान तिचेकडेन पळ□वंक नाशिल्लेवरी केलें. पयल्यान एकल्यान रुखाक तेंकून ओल्या खुंटांचे भरे उभे करून दवरिल्ले. त□ बेठ□च भर्यांसरीं गेल□. ताणे धपकायत म्हटलें ‘क□णे हें ओलें लाकूड जंगलांतल्यान कातरून हाडलें?’	</p>
<p>	एकल□ स□प्यार बशिल्ल□ उठून येयल□. ताणे म्हटलें, ‘फाल्यां खळाक वंय घालूंक जाय म्हण हाडिल्लें गा तें गार्डमाना. जंगलांतली आस्पत तुमचे क्रुपेन गरिबान गरजेक हाडची.’	</p>
<p>	विनायकान बेठेंच हूं म्हटलें आनी त□ थंयच्यान कडसल□. त□ नाक्यार येयल□ आनी घरांतलीं सगळीं प□न्नी पिनकीं वस्त्रां ताणे एकठांय केली. तीं आनीक पिनून एका म्हेळ वस्त्रांत बांदलीं. मगेर ती प□टली हाडून क□ण नाशें पळ□वन पिशेम्हर्यांत उडयली. उडयताना ती जुस्त पिशेले फाटीरच पडली.	</p>
<p>	त□ परत□ येवन तिगेली वाट पळयत बसल□.	</p>
<p>	बर□ काळ□ख जातकीर ती येयली. आदीं झाडांतल्यान म्हारू कशी झळकली. मगेर ल्हवल्हव चलून येवन वारांदार त्याच जाग्यार बसली.	</p>

<p>	विनायक मोन्यानच भितर गेलो. वचून शीतकडी घेवन येयलो आनी ताणे तें तिचें ताटलेंत रखयलें. उपरान्त उदक हाडून दिलें. तो रागान तणतणटालो. 'भायर बापून हाडिल्ली पोटली तुजी, खायली हावें. मोट्या अभिमानाची न्ही तू चेडी? वचून ताणेल्या आंगणात बसल्या, भिकान्न कशी. फाल्या उठून चलूंक लाग हांगासल्ली. सात गावांभायर. लागी नाका. नातर हांवच खोटावन घालता भायर.'	</p>
<pic>		</pic>
<p>	आई गेली तेन्ना मामा पंदरा दीस आसलो. पूण तेन्ना ताची अवतिकाय पळोवंनज जाल्ली. दोळे फोणकुलांत गेल्ले आनी हडयाची हाडां भायर सरिल्लीं तो सामको खांकतालो आनी उशासरी कट्टी दवरून थुकतालो. एक दीस हांवें पळयल्यार कट्टेंत कट्टीभर रगत. हांव काचाबूल. मामाक टि.बी. चें दुखणें जाल्लें. मामा वयताना हांवें म्हटलें 'मामा, हांव येवं तुजे वांगडा?'	</p>
<p>	'तू आनीक नाका ते आदोडेंत. हांगाच कितेंय किरोवन खा.'	</p>
<p>	किरोवन खावंक कितें आसलें? धा कुडवाचें शेत. बापूय आदीं बरो गोर-वांटो वखदळी आसलो. बळिश्ट आंबेर पाडे कांय न्ही करून एकाच दोरान तो पाड्टालो आनी आंग मारतालो. पाड्या फाटल्यान एक पड तांदूळ, एक नाल्ल आनी सवापांच रुपय मेळटाले. मागीर मागीर बापूय ते सोर्यांकच घालतालो.	</p>
<p>	आई मरतकीर हांव वर्सभर घरा आसलों. मामान एक फावट पन्नास रुपय मनिआर्डर करून धाडिल्ले. मुकुंददारदागेर पावसभर गोरवां चरोवंक आसलों. मुकुंददादाली बायल दनपरां बरी बुती बांदून दिताली. ती दनपरां जेवतालों. रातचो घरा येवन केन्ना केन्ना उपाशींच न्हिदतालों. वाडोभर इतलो लोक आसलो पूण केन्ना कोणे जेवला काय उपाशी आसा म्हण विचारलें ना. हांव घरा आसताना. एक दिवाळी येयिल्ली. कांय नाशिल्लें घरांत. हांवें घरांतलें आटोवभर भात व्हरून वाणयाक दिवन अर्द आटोव फोव हाडले आनी ते उदकांत भिजोवन खायले. आईची भोव याद येताली. दीसभर दार बंद करून हांव वोगी न्हिदून रावलों. पूण कोणे खबर केली ना.	</p>
<p>	एक दीस विठ्ठलाच्या रामनाथान म्हाका असो मारला... रामनाथालें आमच्या घराकुशीकच नाल्लाचें व्हडलें बाग आसलें. थंय केन्ना केन्ना सुकिल्लेबीन नाल्ल पडटाले. आदीं बापूय म्हाका ल्हवच म्हर्यांत आफयतालो. आनी नाल्ल दाखोवन तो घेवन यो म्हणटालो. हांव धांवून वचून नाल्ल पोटाकडेन धरून घेवन येतालों. मगेर बापूय तो घेवन दुकानाचेर वयतालो.	</p>
<p>	एक दीस असोच सुको नाल्ल पडिल्लो हांवें पळयलो. हांव ल्हवच गेलों आनी नाल्ल उखलून हाडलो. रामनाथ खंयच्यान पळयतालो देवाक खबर. हांव नाल्ल हाडून घरांत दवरतां थंयच आसां तो गाळी सांगत येयलो. म्हाका दारांतल्यान ओडून काडून फाटीर, मानेर पांच स थापटां मारलीं तेणे. हांव रडत वोगी भितर गेलों.	</p>
<p>	म्हाका रामनाथाचो रागच येयतालो, कितलेशेच दीस. ताची त्या वागांत चुडताची व्हडली खोंप आसली. ताका उजोच घालचो अशें दिसतालें. हांव एक फावट उज्यापेट घेवन खोंपीसरीं लेगीत गेलों. पूण धीरच जालो ना. उज्यापेटेची काडी पेटोवंक गेल्यार हात गळून पडटाले. बापूय जेन्ना आईक मारून सोरो पिवन थार न्हिदतालो तेन्ना दिसतालें, आतां हाचेर एक दांडो घालचो आनी धांवून वचचें. पूण तोवय धीर म्हाका केन्ना जालो ना.	</p>

<p>	एक दीस गांवचो विश्वनाथ रेंजर येयिल्लो. एक फावट म्हाका वाटेरच मेळ्ळो. 'आवय भायर पडली व्हय रे तुगेली?' म्हण विचारूंक लागलो. हाग्रें हय म्हटलें आनी हाग्र येद्दें तोंड करून उबो रावलों. तो आग्गावयल्यान वयतास-ताना हाग्रें सट् करून म्हटलें, 'मामा, तुजे वाग्गडा यल्लापूरा येयल्यार म्हाका कितेंय काम मेळत?'	</p>
<pic>		</pic>
<p>	पूण तें माग्जर शेवटामेरेन, आई मरमेरेन, स वर्सां घराग्त आसलें. आई मरतकीर मात एक दीस नाऽच जालें.	</p>
<p>	कितलोसोच वेळ तो यवजणेंत घुसपून पडिल्लो. मातशी लकण लागतकीर तो भानार येयिल्लेवरी जालो. दोनय दारा उक्तीग्र आसात. दिवोय पेट्टा. तो हाथरुणावयलो उठलो. पळयल्यार ताचे कुडिच्या ब्बुर्यासरी कोणतरी बसला. चिमणेच्या काळशा, तामशा उजवाडाग्त, म्हारवाली कशी एक आकृती. ताणे बेगिबेगीन वणटीवयलो दिवो हाताग्त घेयलो. दिवो मुखार व्हरून चयल्यार, ती!	</p>
<p>	काग्र वेळ तो हाताग्त दिवो घेवन तिचें म्हर्यांत वोगीच उबो रावलो. ताका वोगीच दिसलें, ती आपल्या पायाग्र पडून आपले पाग्र धरून रड्डूंक लागल्या.	</p>
<p>	ताणे भूज धरून तिका उठयलें. ती उबी रावली तेन्ना आपसुकच पुराय ताका तेंकली. ताणे तिचे कमरेभोंवतणी हात घालो आनी तिका वेंगेत धरून व्हयल्लेवरी तिचे कुडीग्त व्हयलें. आयज पयलेच फावट तिचो ताका पुराय स्पर्श जाल्लो. ताचें मन चळ्ळूंक ना अशें न्हय. पूण भिराग्तेचें, निर्शेणेचें चेपण इतलें आसलें, ताका तो भेद्दूंकच शकलो ना. वयल्यान एक पातकाची, गुन्यागकारी-पणाची भावना. हेच खातीर तिका हाग्र अन्न घालता, न्हाणयता? प्रस्नाग्रें आनीक एक चेपण. निमाणो पेणो खबर आसूनय नेणारपणाची पळवाट, तड्डका! पूण एक मानचेंच पडटलें, विनायक अरवळ अबर्गत आसलो, मोहाचे भकीक पडपीय आसलो. पूण तो निश्ठूर, निगरगट्ट मात नासलो. ताच्या जिविग्ताचें झगडेंच मुळाग्त मनाचें मोवपण आनी दैवाचें निश्ठुरपण हेंच आसलें. म्हणुनच एकदम धपको दिवप ताच्या हाताभायलें आसलें.	</p>
<p>	दुसर्या दिसा सकाळी अचकीत एकलो येवन दाराग्त उबो रावलो. बावीस त्रेवीस वर्सांचो तरनाटो. ताच्या हाताग्त एक पोती आसली. खाद्दार नीट गुठला-यिल्लो हाथरुणाचो कवळो आसलो. ताका पळोवन विनायक आगळ्याच दुबावान, भिराग्तेन भायर येयलो. 'कोण, कोण तू?'	</p>
<p>	'बाळेमनी सावकारालो कारकून हाग्र. हाग्गा एक कूप मारचेलें कंट्राक्ट घेयला सावकारान. ताजें मार्किंगबीन करचेल्या कामाक म्हण येयला हाग्र. तीन म्हयने तरी उरतलों. तुमच्या रेंजरान म्हाका म्हटलेलें, नाकें रितेंच आसा, थग्र रावल्यार जाता.'	</p>
<p>	विनायक शादूर जालो. 'हाग्गा रावतलो तू, हाग्गा? हो सर्पाचो आनी माड्वळाग्रो आगर. दिसाचे घुगूम रडटात. पयर हाग्गा ह्या वाराद्वाग्त सोरोप आनी मुग्गुसाचें झगडें. ह्या नाक्यार येवन राविल्लो कोण केन्ना बर्याक पावलो ना. हे मुखावेले कुडीग्त एकल्यान गोळ लावन जीव दिलो. अजुनय तो हाग्गा भोंवता. हाग्रें दोळ्याग्नी पळयला कितल्या फावट.'	</p>
<p>	'पूण तुमी रावतातच न्ही हाग्गा?'	</p>
<p>	'म्हजें सोड. हाग्रें सगळें सोडला बायल हाग्गा मरतसान म्हज्या मर्णाक रावला आनी हाग्र सरकारी मनीस. सरकारी ड्रेस आग्गार घालतकीर कसलोच बादिकार जायना. प्रायव्हेट	</p>

	मनशांक रावपाक घर न्ही हें.' थंयच पल्यान वाटेर हांगाचें आयकत शणगारालो नाराण उबो आसलो. ताणें ल्हवूच म्हटलें, 'तोच एक देवचार. ताका आनीक म्हारू गिरो लागता?'	
<p>	'मगेर म्हाका हांगा आनीक खंय रावंक मेळटा?'	</p>
<p>	'वयर रस्त्याकुशीक सिद्दरामाल्या मांगरासरीं वचून चय. थंय गुलाबी म्हण आसा तिका विचार.'	</p>
<p>	तो वोगी फाटीं गेलो.	</p>
<p>	नाराण मुखार येवलो. 'गार्डमाम, धांवडायलो कित्याक ताका? ह्या एक-सुर्या नाक्यार तुमकां सांगात जातासलो.'	</p>
<p>	'सांगात बीन कांय नाका म्हाका. कोण गांवावेलो खाजगी मनीस. सरकारी नाक्यार रावंक येवला.'	</p>
<p>	नाराण मुखार येवलो. ताणें ल्हव आवाजांत म्हटलें, 'तुमकां कितें सांगचें आसलें.' तो नाक्याचीं सोपणां चडूंक लागलो. विनायकान बगिबगीन ताका म्हटलें, 'सांग सांग थंयच्यानच सांग.'	</p>
<p>	'तें कोंडीकडचें शिवा आनी तागेलो भाव रामण्णा तांणी काल रातीं ही येदी व्हडली शिसा लाकडाची पाटी रानांतल्यान हाडून ताणावळींत लिपोवन दवरल्या. धरात आनी खटलो घालात तांचेर. ना जाल्यार फॉरेस्टराक सांगात. मोटे लुटारू मनीस ते'	</p>
<pic>		</pic>
<p>	विनायकान तिका सगळी खबर आडपड्डो दवरिनासताना सुरवेपसून सांगली.	</p>
<p>	'आयकल्लें हांवें फाटीं एक पिशी येवन नाक्यार रावता म्हण.'	</p>
<p>	'पयलीं दोन अडेज म्हयनें वारांदांतच पडून रावताली ती. मगेर हांवेंच भितर कुडींत घेवली तिका. मातशी आंगान भरतकीर वेगळीच दिसूंक लागली ती. आतां कितें करचें म्हणच कळना जालां.'	</p>
<p>	आपणें माण्णी सोदून काडिल्लेवरी गुलाबीन उमेदीन म्हटलें, 'एक दीस व्हर आनी यल्लापूर वस स्टँडार यो सोडून. वयता थंय वयतली.'	</p>
<p>	'ना गे फाल्यां देवाक जाप दिवंक जाय. आनी म्हजोय जीव लागला. पूण फाल्यां कितेंय बगलांट येना जाल्यार पुरो. हांवें बळजबरी बीन केली म्हण.'	</p>
<p>	'तू हाडूंक गेल्लो व्हय? ती आपूण जावन येयिल्ली मुरे आनी ती गुरवार जावचें पयलीं पिशी जाल्ली काय उपरांत पिशी जाली हें कोणें बरोवन दवरलां? तुवें खावंक जेवंक घायलें, वस्त्रां कांबरूक दिलीं आनी ती तुजेलागडा रावली. आतां पांच स म्हयनें खंय मेल्यांत तिचीं मनशां? तूं कांय एक भिवं नाका. पुण्यकार्य केलां तुवेंय. खंयतरी रस्त्यार पडून मरपाची ती तुवें सांबाळ्ळी. आनीक एक तुका सांगतां, असलीं मनशां कोण्णाक नाका आसतात. हुंवाळून गेल्लीं बरीं म्हणटात. ना जाल्यार गांवांत, रस्त्यार इतलीं पिशीं मनशां दिसचीं नासली.'	</p>
<p>	आयकोन विनायकाक हुरुप येयिल्लेवरी जालो. 'पूण हें आतां निस्तारूंक जाय न्ही गे?'	</p>
<p>	'णव म्हयनें सांबाळ आतां कशेंय करून. म्हाका कळ्ळनाय उलो मार, हांव धांवन येतां. पयस ना. मदीं ही शेतोड. तेवटेर उंचायेर उबो रावन उलो मारल्यार हांगा कानांत पड्टा. आतां आनीक तिका कुडींत बांदून दवरी नाका. भोंवदी नाक्यार.'	</p>
<p>	'लोकांनी पळयल्यार कितें म्हणटले? आयज साडेतीन म्हयनें जाले, कोण्णाची तिचेर नदर पडूंक दिली ना हांवें.'	</p>

<p>	'साडे तीन म्हयने मुरे? ताच्या केसांची जटां जाल्ली भागिल्ली बुरशी पिशी आनी आतां ती गुरवार बायल. कोण वळखचो ना. सांग आपली बायल म्हण. मोनी आनी तकलेन मातशी उणी. पयसुल्लाय मामालें चडूं म्हण सांग.'	</p>
<p>	'पूण कन्ना लग्न जालें म्हण सांगूं'	</p>
<p>	'सांग चार म्हयन्यां फाटींच लग्न जाल्लें म्हण. इतलो तेंप बापायगारूच आसलें, बरी खोशी नासताना लग्न जाल्लें ह्याखातीर कोणाक कांयच सांगूंक ना म्हण सांग. हरशीं तुजें दुसरें लग्न तें. ताजो कसली व्हडवीक? हांवय हांगा येयिल्ल्या गांवल्याक सांगतां, नाक्यावयल्या विनायक गार्डान लग्न करून दुसरी वायल हाडल्या म्हण. वयल्यान तिचो बापूय म्हजो वळखीचोच म्हण सांगतां.'	</p>
<p>	विनायकाक गुलाबीचे पांय धरून तिका दिनवासचें अशें दिसलें. कांय वेळ तो ल्हवपीक वार्यार उबून राविल्लेवरी बसून रावलो. मगीर ताणें म्हटलें,	</p>
<p>	'तिका खंयतरी पिशीं काडपी घाडयाक दाखोवपाचेंय आसलें.'	</p>
<p>	'म्हजो वळखीचोच आसा एक घाडी. पूण आतां गुरवार आसताना नाका. कुडिची इपस्टा करता तो. दोळ्यां मुखार जोतें नाचोवन दाखयता आनी वेता वडयून मारता. एकवटेन कैलांतल्या इंगळ्याच्याय मिरसांगो घालून ताचो धुंवर करता.'	</p>
<pic>		</pic>
<p>	आठ दीस बरे गेले. आठ पोशे उदक फुलझाडाक रकयल्लेवरी. णव्या दिसा रातचें वाळशें थार दिनासताना रडूंक लागलें. तिनसांजच्या काळखार रडूंक लागिल्लें सकाळपार मादेन तें किंळच्यांनी रडटालें. दोगांय माळून थांवोवंक यत्न करतालीं. तें थांबना जातकीर दोगांय रडटालीं. सकाळपाराक बारीक पळयल्यार तागेलो बोमतेल कडचो रुपयाच्यादो भाग तांबडोगुंज जाला. कालच तागेली बोमली झडिल्ली आनी ती वस्त्राक बांदून तिपा कडसरेक खोवोवन दवरिल्ली. आतां आनीक हें कितें जालें हाका? 'आतां देवा' म्हण दोगांय तकलेर हात घेवन बसलीं.	</p>
<p>	विनायक सकाळपाराक त्या रुखाकडेन धांवलो. तापा खांद्यार चडून गुलाबीक व्हडावव्हडान कुंकार दिलो. बर्या वेळान गुलाबीलो आवाज आयलो, 'आतां आतां रे!'	</p>
<p>	सकाळीं भोव थकिल्ल्यान बुरग्याक मातशी झोम येवंक लागली. पूण ताचो तो तांबडो जाल्लो भाग आतां चडच व्हड जाल्लो. वोंठय आक्रासून येवन तांकां चींव ओड्डूंक तांकना जालें.	</p>
<p>	गुलाबीन येवन ताका जायतें वखदविर्सद केलें. आतां भुरगें पिरंगल्लेवरी रडटालें. कितें करचें कांयच सुचनासलें.	</p>
<p>	दीसभर आनी रातभर भुरगें काट्याक जीव घेवन उरलें. दुसर्या दिसा सकाळीं ताका मोडणें मारून येवंक लागलें. आनी वरहाभरयानच तें सोंपलें.	</p>
<p>	मित्रा हामेर्यांनी रडलें. ताचें तें रडप आनी दुकां गळतात तीं पळोवन गुलाबी तिचें सांत्वन करचेंच विसरून गेल्ली.	</p>
<p>	विनायक तर वणटीक तेंकून सुन्न बशिल्लो. ताचो फातोर जालरा अशें दिसतालें. भयंकर रडूंक पाविल्लो चेहरो पूण रडूंक मात फुटनासलें.	</p>
<p>	गुलाबीन शेरुगाराल्या वाड्यार वचून एका दादल्याक आफोवन हाडलें. भुरग्याक उखलून व्हरून तो ताका रानांत पुरून आयलो. उखलून व्हरताना मित्रा तशेंच व्हडाव्हडान रडत रावलें. तो मात बशिल्लो हाललो ना.	</p>
<p>	ताका सांत्वनाचीं चार उतरां सांगत जिवीत मर्णाचें तत्त्वज्ञान गायत कांय वेळ गुलाबी	</p>

	ताचेसरीं बसली. मगेर ती. ‘येतां आं’ म्हण वचूंक उठली.	
<p>	‘राव आं आक्की! म्हणत विनायक उठलो आनी भितर गेलो. भितर-ल्यान धा रुपयांचीं कांय नोटां घेवन येयलो. तीं गुलाबीच्या हातांत दीत ताणें म्हटलें, ‘दवर हीं आक्की. तांकांय वीस वीस रुपये दी.’	</p>
<p>	गुलाबीन ‘आसूं, आसूं’ म्हणत हात फाटीं घेयलो. पूण ताणे तीं तिच्या हातांत चेपलींच. ती वोगी वचूंक गेली. पूण नदरेआड जायसर तिणें एक फावट लेगीत फाटी□ वळोन पळयलें ना— तुमचें नशीब□ आता□ तुमचेच कडेन म्हणिल्लेवरी.	</p>
<p>	त्या दिसा दीसभर ता□णी घोटभर उदक लेगीत घेयलें ना. रातचो विनायक एक साकाफटें हा□थरून वणटीसरी□ तोंड करून न्हिदलो.	</p>
<p>	हें दुख्खय अशें उक्तेपणान कोणाक सा□गचेंय न्ही आनी कोणाचो आधार मागचोय न्ही. आमी दोगा□मय मेळून हें दुख्ख भोगचें म्हटल्यार ती कोण आनी हा□ कोण? आमचें नातें कितें? नाते थारलेवगर का□यच खरें न्ही. हें दुख्ख वि□गड तरेन एकएकल्यानच भोगचेलें.	</p>
<p>	दुसर्या दिसाय उसरा□मेरेन तो तसोच साकाफट्यार पडून आसलो. ता□का□ पाचारु□क कोण एकलो येयलो ना. जशे लोक पयसुल्ल्यानच म्हणटाले, ‘गार्माम, तुजी□ फदि□गपणा□ कळळी□ आ□ आमका□’	</p>
<p>	मित्रा उठून वणटीक तें कून बशिल्लें. ताचेकडेन पळयत का□य वेळ तें वोगी रावलें. अचकीत ताचो जीव ल्हव जाल्लेवरी जालो. दुख्खय इल्लें निवळ्ळें. ह्या मनशान म्हजें इतलें केलें, कितेंय आसू□ हा□ वा□ज न्ही म्हण म्हाका दाखोवन दिलें. खिणभर ताच्या मना□त ‘हा□ वा□ज न्ही, हा□ वा□ज न्ही!’ अशो स□तोशाच्यो झिणझिण्यो उठल्यो.	</p>
<p>	तें बशिल्लेकडच्यान सरकत सरकत ताचे म्हर्यांत गेलें. ताका हालोवन ताणे म्हळें, ‘ऊठ न्ही. ऊठ.’	</p>

</body></text>
</Doc>